

ANDRÉ NOËL CHAKER

IHANUUKSIEN IHMEMAA

Talentum, Helsinki 2011

Copyright © 2011 Talentum Media Oy ja André Noël Chaker
Julkaisija: Talentum Media Oy
Englanninkielinen alkuteos: *The Finnish Miracle*
– *An inspiring model and a few cool stories from a self-made nation*

Käsikirjoituksesta suomentanut: Liisa Poikolainen
Kansi ja piirrokset: Jan Lindström
Taitto: Maria Mitrunen

ISBN 978-952-14-1677-4
ISBN 978-952-14-1678-1 (sähkökirja)
Kariston Kirjapaino
Hämeenlinna 2011
Palaute kirjasta: www.talentumshop.fi

*Suomalaiselle perheelleni,
kolmelle suomalaiselle ihmeelleni.*

Johdanto

Ole realistinen. Valmistaudu ihmeeseen.

Osho Rajneesh

Suomen ihme

Minua on aina kiinnostanut, mikä saa liikeyrityksen tai kansakunnan menestymään. Jatkuva pyrkimys kohti menestystä kaikilla elämäntiloilla on ihmisluonnon olennainen osa. Se on moottori, joka saa useimmat meistä pakertamaan eteenpäin päivästä toiseen.

Menestys tarkoittaa tietysti eri asioita eri ihmisille. Sen sisältö vaihtelee paljon myös kansallisen kulttuurin mukaan. Tätä kirjaa varten olen määritellyt menestyksen yksinkertaisesti ja suoraviivaisesti: se on henkilökohtaisten ja kollektiivisten tavoitteiden saavuttamista. Menestyksestä puhuessani tukeudun tässä yleensä länsimaisiin näkemyksiin ja arvoihin, ja erityisesti Suomen yhteiskunnassa vallitseviin arvoihin.

Olen kanadalainen maahanmuuttaja, josta on tullut uus-suomalainen. Olen asunut Suomessa pian pidempään kuin synnyinmaassani Kanadassa, eli yli kaksikymmentä vuotta. Suurimman osan urastani olen työskennellyt kansainvälisissä organisaatioissa ja liikeyrityksissä. Minulla on ollut ilo ja

etuoikeus työskennellä läheisesti eri puolilta maailmaa kotoisin olevien, kymmeniä eri kulttuureja ja kielialueita edustavien ihmisten kanssa.

Kun löysin Suomen ja sen omaperäisen elämäntavan, maa ja sen henki tekivät minuun heti vahvan vaikutuksen. Tulin siihen tulokseen, että suomalaisuudessa on jotakin hyvin erityistä, ja lopulta tunsin, että minun on pakko kirjoittaa kirja aiheesta.

Suomalaisuus määritellään tässä kirjassa useimmille suomalaisille tyypillisten kulttuuri- ja käyttäytymispiirteiden yhdistelmäksi. Esittelen myös menestyksen tiekartan, jota kutsun nimellä *Mahdollisuuksien polku (Possibility Model)*. Sitä kuvaamaan käytän vertausta vuorelle kiipeämisestä, jossa nouseaan ylöspäin, mahdolliseen menestykseen, useiden ratkaisevien välietappien kautta. Jokaisen välietapin kohdalla käytän suomalaisia esimerkkejä ja tarinoita, jotka kertovat voitoista ja tappioista. Niiden avulla toivon lukijan saavan sekä uusia näkökulmia siihen, miten tämän mallin eri tasoilla voi onnistua, että rehellisen kuvan Suomesta ja sen asukkaista.

Joidenkin mielestä Suomi sinänsä on ihme. Ei kokonsa tai kansainvälisen vaikutusvaltansa takia, vaan siksi, että se on vastoin odotuksia säilynyt hengissä ja vieläpä menestynyt. Suomen valtio on maailman huipulla sekä maantieteellisesti että monien yhteiskunnallisten ja taloudellisten mittarien mukaan. Todellakin, suomalaiset ovat lyhyen kansallisen historiansa aikana tehneet monta asiaa oikein. Minäkin olen nähnyt Suomessa ihmeitä, suuria ja pieniä, joista kerron tässä kirjassa inspiraatioksi ja opiksi.

Suomen kehitystä menestystarinaksi todistavat monet merkittävät kansainväliset standardit. Seuraavassa muutamia viimeaikaisia kansainvälisiä merkkipaaluja:

- Maailman paras maa; *Newsweek Magazine 2010*
- Maailman paras peruskoulutus; *PISA 2003, 2006*
- Maailman onnellisin maa (Tanskan ohella); *Gallup World Poll 2010*
- Maailman vähiten korruptoitunut maa; *Transparency International 2007* (jatkovasti kymmenen parhaan joukossa sen jälkeen)
- Maailman kilpailukykyisin maa, kymmenen parhaan joukossa 2000–2011; *World Economic Forum*.

Tämä kadehdittava kärkisijojen sarja on hieno saavutus nuorelta kansakunnalta, joka on päässyt pitkälle itsenäisyydessään ja vauraudessaan. Itse asiassa Suomi oli 1800-luvun loppupuolella nälän ja köyhyyden vaivaama maa. 1900-luvun alussa se joutui sisällissotaan, joka aiheutti äärimmäisen kahtiajaon. Toisen maailmansodan aikaan Suomi taisteli uskottomat sodat sekä suurta Neuvostoliittoa että natsi-Saksaa vastaan. 1900-luvun puolivälissä maan oli sotakorvaukset maksakseen rakennettava teollisuutensa käytännöllisesti katsoen raunioista.

Nämä Suomen historian koettelemukset kertovat selkeästi, että mikä ei tapa, se vahvistaa. Ne myös antavat uutta näkökulmaa edellä mainittuihin loistaviin kansallisiin saavutuksiin sekä tässä kirjassa myöhemmin esitettäviin vastaaviin.

Kuten monilla kansakunnilla, myös Suomella on haasteensa: se ei missään nimessä ole mikään täydellinen paratiisi. Itse asiassa kuullessaan edellä mainitut kansainväliset tutkimustulokset monet suomalaiset kysyivät skeptisinä: ”Ovatko ne muut kansakunnat niin huonoja?”

On totta, että tällaiset tutkimukset ovat tunnetusti subjektiivisia ja luonnostaan epätarkkoja. Jopa taulukkojen kärkeen yltävillä on paljon parantamisen varaa. Loppujen

lopuksi olemme vain ihmisiä, ja ihmiskunnalla on vielä pitkä tie edessään, ennen kuin maailma on valmis.

Minulla oli etuoikeus haastatella useita eri aloja edustavia, merkittäviä suomalaisia pyrkiessäni ymmärtämään paremmin suomalaisuuden ja menestyksen välistä suhdetta. Näiden henkilöiden nimet on lueteltu liitteessä 1. Olen äärettömän kiitollinen heille heidän ajastaan ja näkemyksistään. Esitin kaikille aluksi seuraavat neljä peruskysymystä:

1. Mikä on suurin suomalainen menestystarina?
2. Mikä on suurin suomalainen epäonnistuminen?
3. Mikä suomalainen luonteenpiirre johtaa parhaiten menestykseen?
4. Mikä suomalainen luonteenpiirre on suurin menestyksen este?

Saamani vastukset olivat korvaamaton apu tämän kirjan rakenteen määrittelyssä ja sisällön rikastamisessa. En toista haastateltujen vastauksia sellaisenaan tekstissä. Kuitenkin viittaa usein haastateltujen näkemyksiin ja tarinoihin *Mahdollisuuksien polun* eri etappien kohdalla.

Moni haastateltavani sanoi minulle, että syntyperäinen suomalainen ei koskaan kirjoittaisi tällaista kirjaa. Suomessa ei todellakaan ole tapana tuoda itseä esiin. Kuten myöhemmin näemme, tämä on yksi suomalaisuuden vahvuuksista, mutta ehkä usein myös heikkous. Suomalaiset eivät myöskään pidä niistä, jotka analysoituaan jotakin päätyvät sanomaan pelkästään hyvää kohteestaan – he eivät luota sellaiseen.

Heidän onnekseen minä olen juristi ja koulutettu ”*audi alteram partem*”-hengessä, eli minäkin uskon, että totuutta etsittäessä on tuotava esiin kaikki vasta-argumentitkin. Siksi jokaisen luvun lopussa tuon esiin kehittämismahdollisuuksia,

joista Suomen olisi otettava vaari säilyttääkseen loistokkaat yhteiskunnalliset ja taloudelliset saavutuksensa tulevaisuudessa.

Onnistumisten ja epäonnistumisten kautta Suomi on saavuttanut todella merkittäviä voittoja. Kutsun näitä ”ihmeiksi”. Tässä kirjassa ihme on jotakin epätavallista tai epätodennäköistä, joka venyttää uskoamme siitä, mikä on mahdollista. Kaksi tunnetuinta Suomi-ihmettä ovat maan selviäminen hengissä kahdesta sodasta Neuvostoliittoa vastaan ja sen jälkeen dynaamisen, modernin talouden luominen, jossa globaalina keulakuvana on ollut Nokia. On kuitenkin olemassa monia muita pienempiä, mainitsemisen arvoisia Suomi-ihmeitä, joiden syntyhistoriaan kannattaa tutustua.

Mahdollisuuksien polku -malli

Lähes kolmenkymmenen vuoden ajan olen ahminut kirjallisuutta, joka auttaa ymmärtämään, miten luoda parempia onnistumisen mahdollisuuksia itselle ja muille. Erityisesti olen suuntautunut tutkimaan liiketoimintaa ja yhteiskuntatieteitä käsittelevää kirjallisuutta. Olen aina halunnut löytää kattavan mutta yksinkertaisen mallin, jonka avulla voisimme tutkia, missä kohtaa ihmiset, yritykset ja jopa maat sijaitsevat tietyssä kehityksen vaiheessaan, ja jonka avulla voisimme paremmin ymmärtää, mihin suuntaan kannattaisi mennä. Kun en löytänyt sopivaa mallia, päätin tehdä sen itse. Näin aloin kompuroida kohti *Mahdollisuuksien polun* mallia.

Useimmat bisnes- tai yhteiskunnallis-taloudelliset mallit keskittyvät yhteen osaan sitä toiminnan ketjua, jonka avulla lisäämme onnistumisen mahdollisuuksiamme. Monet keskittyvät strategian ja vision luomiseen. Toiset ovat lähempänä käytäntöä ja valottavat prosesseja, organisaation käyttäytymistä tai jopa kulttuurin vaikutuksia. On myös paljon itsensä

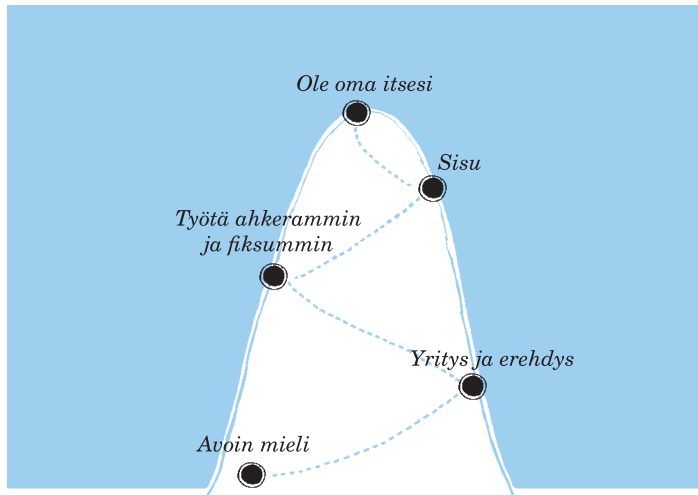
kehittämisen kirjallisuutta, joka pyrkii lisäämään motivaatiota, korostaa päämäärien visualisoinnin tärkeyttä tai vetoaa, että on pyrittävä aina tekemään parhaansa.

Harvat kirjat kuitenkaan esittävät kattavaa näkemystä siitä, miten kaikki nämä elementit ja muutkin tekijät pitäisi saattaa yhteen niin, että mahdottomalta näyttävä muuttuu mahdolliseksi. Tämä kirja pyrkii tarjoamaan tällaisen kattavan lähestymistavan. Esittelen yleisesti soveltamiskelpoisen mallin, jonka avulla voimme oppia lisäämään onnistumisen mahdollisuuksiamme ja saavuttaa menestystä varmemmin.

Ihmisiä inspiroivat ja kiehtovat tarinat, joissa mahdottomasta tehdään mahdollista. Tällaiset tarinat edistävät inhimillistä kehitystä. Kehitystä ajaa eteenpäin taistelu oman osan parantamiseksi tai pyrkimys saavuttaa jotakin, mitä harvat ovat koskaan saavuttaneet. Henkilökohtaisella tasolla mahdottoman tekeminen mahdolliseksi on ajatus, joka sekä tekee nöyräksi että innostaa. Joillekin mahdoton tavoite jää toteutumattomaksi unelmaksi. Toisille se muuttuu todeksi – mistä tulee muille uusi maamerkki siitä, mitä voi toivoa saavuttavansa.

Minä uskon, että inhimillisiä ihmeitä voi tapahtua tietyn mielentilan ja tietyn elämisen ansiosta tai sen ansiosta, miten hoitaa bisnestä. Olen tiivistänyt onnistumiseen johtavat mielentilat *Mahdollisuuksien poluksi* kutsumaani malliin. Mallissa on viisi porrasta, jotka kaikki osaltaan luovat mahdollisuuksia menestyä. Tämän kirjan viisi lukua keskittyvät kukin yhteen näistä portaista. Portaat ovat seuraavat:

1. Avoin mieli
2. Yritys ja erehdys
3. Työtä ahkerammin JA fiksummin
4. Sisu
5. Ole oma itsesi

Kuvio I-1: **Mahdollisuuksien polku.**

Nämä arkiset iskusanat kertovat prosessista, jonka avulla alkaa tapahtua. Ne on helppo muistaa, ja ottamalla ne ohjeuoriksi voimme merkittävästi parantaa elämäämme, kun samalla katsomme niitä uusin silmin suomalaisesta näkökulmasta. Kun yhdistämme nämä viisi porrasta, saamme mallin, joka auttaa entistä paremmin ymmärtämään menestyksen osatekijöitä. Mallin askelmat antavat vankan pohjan mille tahansa inhimilliselle menestystarinalle, henkilökohtaiselle tai kollektiiviselle. *Mahdollisuuksien polun* eri vaiheiden esittelyssä pyrin antamaan sanoille sisällön, joka liittyy ne osaksi suurempaa menestyskertomusta.

Kuviossa I.1 nämä viisi elementtiä on vertauskuvallisesti piirretty vuorelle kiipeämisen vaiheiksi. Kyseessä voisi tietenkin olla mikä tahansa vuori, mutta tämän kirjan näkökulmasta mielessäni on tunnettu suomalainen vuori: *Korvatunturi*. Muille kuin suomalaisille lukijoilleni tämä nimi

ei sano mitään, mutta tämä vuori, tunturi, on usein ollut pääosassa, kun mahdottomalta näyttävä on muuttunut todeksi maailman miljoonille lapsille. Tämä vuori on Joulupukin ja hänen tonttujensa koti, jossa he tekevät loputtomia jouluvalmistelujaan.

Suomeksi tuo nimi merkitsee, että tällä vuorella olisi korva. Aivan kuin sillä olisi voima kuunnella koko maailman lasten joululahjatoiveet. Tällainen paikka sopii hyvin *Mahdollisuuksien polun* vertauskuvaksi, koska vuorella on mystinen kyky yhdistää meidät nuoruudentoiveisiimme ja auttaa meitä toteuttamaan unelmiamme.

Matka pitkin *Mahdollisuuksien polkua* alkaa siitä, että pidämme mielemme avoimena, ja päättyy siihen, että olemme oma itsemme. Vaiheet on esitetty vaikeusjärjestyksessä. Mallissa oletetaan, että on vaikeampaa olla oma itsensä kuin pitää mielensä avoimena. Siinä myös väitetään, että on paljon haastavampaa kohdata muutos ja pelko suomalaisella sisulla kuin kokeilla vaihtoehtoja yrityksen ja erehdyksen kautta.

Toinen mallin olettama on, että jokainen vaihe on tärkeä ja välttämätön askel, jota ilman onnistumisen mahdollisuuksia ei voi maksimoida. Vaikka vaiheet menevät jonkin verran päällekkäin, aiempi vaihe on aina vahva pohja, josta seuraava saa hyvän alun.

Nämä viisi vaihetta eivät tietenkään pidä sisällään kaikkea, mikä auttaa ikuisessa inhimillisen onnen etsinnässä. Niiden avulla voi kuitenkin arvioida keskeisiä ja toisinaan ristiriitaisia tekijöitä, joita kohdataan matkalla kohti menestystä. Mielestäni tämä on yksi ensimmäisistä yrityksistä lähestyä aihetta kattavasti.

Kuten näemme suomalaisissa menestystarinoissa tuonnempana, monia muitakin tekijöitä on otettava huomioon, kun pyritään kohti menestystä. Puhdas tuuri on esimerkiksi yksi. Sattuma voi johtaa menestykseen ja jopa ihmeisiin; tätä käsittelemme luvussa 2 analysoidessamme yritystä ja erehdystä.

Kuitenkin onni ja sattuma vaikuttavat aina elämäämme ja pyrkimyksiimme. Uskon, että luonnonvoimat ja sattuma sekä ympäristötekijöiden ja inhimillisen toiminnan voimat muodostavat klassisen jin–jang-yhdistelmän, välttämättömän synerginen kaksijakoisuuden. Toista ei ole ilman toista, ja molemmat vaikuttavat siihen, mitä saamme aikaan. Vaikkemme pysty vaikuttamaan sattumaan, kykymme vaikuttaa menestykseen johtavaan inhimilliseen toimintaan on sitäkin vahvempi. Tämä kirja keskittyy siihen, miten ihminen voi vaikuttaa menestykseensä konkreettisesti ja antaa umpimähkäisen satuman tehdä oman osuutensa, niin kuin se aina tekeekin.

Voidaan myös väittää, että menestyksen voi saavuttaa käymättä systemaattisesti ja onnistuen läpi mallin kaikkia vaiheita. On todellakin mahdollista edetä *Mahdollisuuksien polkua* ja saavuttaa tietty menestyksen taso ilman, että hallitsee täydellisesti jokaisen vaiheen. Useimmat ihmiset tai hankkeet eivät etenekään täysin moitteettomasti kohti onnistumista.

Vaikkakaan sinun ei siis välttämättä tarvitse saada täysiä pisteitä kaikista viidestä vaiheesta, ne kuitenkin ovat useimmiten tärkeitä askeleita kohti menestystä. Kun joka vaihe parantaa suoritustasi, olet tehnyt kattavan ja perusteellisen pohjatyön tehdäksesi mahdollittoman mahdolliseksi ja saat lisää voimia edetä kohti inhimillisiä ihmeitä, joita tavoittelet ja toivot saavuttavasi.